

ЛІКАРІ ТА ВИДАТНІ ДІЯЧІ МЕДИЦИНИ ЯМПІЛЬЩИНИ

У медицині головними ліками є самі лікарі

Антоній Кемпінський

Історія краю, – це, насамперед, історія його людей. Ямпільщина може пишатися славетними постатями, серед яких виділяються яскраві особистості лікарів, медиків-науковців, фахівців суміжних з медициною наук.

В селі Буша 9 листопада 1838 року народився **Тадеуш Ожеховський**, лікар, політичний діяч, публіцист. Походив зі шляхетського роду. Закінчив з відзнакою Київський університет Святого Володимира (1859). Того самого року виїхав до Парижа. Лікарську практику розпочав у м. Константинополі. У 1865 році під час епідемії холери керував одним із інфекційних шпиталів. Нагороджений орденом Меджіє. Пішов із життя 2 жовтня 1902 року в Німеччині у м. Цюріху [1, с. 454].

В тому самому селі 8 березня 1898 року народилася **Віра Євгеніївна Акаловська**, хірург. Закінчила Немирівську жіночу гімназію (1914), Харківський медичний інститут (1927). Працювала асистентом кафедри факультетської хірургії 1-го Харківського медичного інституту. Учениця професора В. М. Шамова. Через свою велику любов до України стала жертвою репресій. Заарештована 5 червня 1938 року, звинувачена в участі в антирадянській терористичній українській націоналістичній організації. Під час слідства захворіла на виразковий кератит і травматичну катаракту, внаслідок чого уже ніколи не змогла оперувати... Була заслана на три роки до Казахстану. Реабілітована 25 червня 1956 року. Пішла з життя у 1959 році в м. Харкові [2, с. 229].

Елеазар Фішілевич Гробман народився 1886 року в м. Ямпіль. Кандидат медичних наук, доцент. Навчався на природничому відділенні фізико-математичного факультету Ленінградського університету (1915),

закінчив медичний факультет 1-го Московського державного університету (1919). Учасник Громадянської та Другої світової воєн. Упродовж 1938–1941 і 1946–1955 років працював асистентом, виконувачем обов'язки завідувача, доцентом кафедри інфекційних хвороб Вінницького медичного інституту (нині Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова). Нагороджений орденом Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ступеня, медаллю «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» [3].

У 1899 році в селі Цекинівка народився **Євген Митрофанович Кожухар**, біохімік, доктор біологічних наук, професор. Учасник Другої світової війни. З 1927 року працював у Київському університеті, з 1945 року – в Київському інституті фізичної культури. Упродовж 1959–1968 рр. – завідувач кафедри біохімії того самого закладу вищої освіти. Наукові дослідження в галузі біохімії з основами фізичної та органічної біології, зокрема біохімії фізичних вправ [4, с. 608].

Педіатр, доктор медичних наук, професор **Леонід Мойсейович Булат** народився 23 червня 1946 року в селі Довжок. У 1975 році закінчив Вінницький державний медичний інститут ім. М. І. Пирогова (нині Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова). З 1977 року працює у тому самому закладі вищої освіти. З 1997 року – завідувач кафедри пропедевтики дитячих захворювань та догляду за хворими дітьми ВНМУ ім. М. І. Пирогова. Автор численних наукових праць, раціоналізаторських пропозицій. Основні напрямки наукових досліджень: діагностика і немедикаментозна терапія органів дихання й травлення у дітей, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. Нагороджений знаком «Відмінник охорони здоров'я». Фахівець вищої кваліфікаційної категорії. Багато часу приділяє лікувально-педіатричній роботі. Досконало володіє клінічними, інструментальними й лабораторними методами дослідження та лікування дітей. Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС [5, с. 573].

В селі Писарівка 6 липня 1954 року народився **Леонід Максимович Мунтян**. Закінчив з відзнакою Одеське медичне училище № 2 (1973)

та стоматологічний факультет Львівського державного медичного інституту (1981). З 1997 р. – завідувач кафедри ортопедичної стоматології Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова. Автор та співавтор понад 100 наукових праць, в т. ч. монографій та посібників з організації ортопедичної стоматології, багатьох авторських свідоцтв та патентів. Леонід Максимович – експерт Центру тестування при Міністерстві охорони здоров'я України. Основні напрямки наукової діяльності присвячені розробці технологічних процесів і методів ортопедичного лікування хворих з порушеннями оклюзійних співвідношень, апробації та впровадженню біоматеріалів, що застосовуються при виготовленні імплантатів та ортопедичних супраконструкцій, науковому обґрунтуванню та раціональному лікуванню хворих із зубними протезами на суцільнолитій та безметалевій основах [6, с. 2].

В селі Велика Кісниця 15 травня 1935 року народився **Василь Григорович Берко**, ортопед-травматолог, кандидат медичних наук, заслужений лікар України, відмінник охорони здоров'я, член-кореспондент Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. У 1960 році закінчив Вінницький державний медичний інститут (нині Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова). Працював заступником головного лікаря Мурованоктуриловецького району, головним лікарем Томашпільського району, молодшим, згодом старшим науковим співробітником Курганського НДІ експериментальної і клінічної ортопедії та травматології (РФ), очолюваного академіком Г. А. Ілізаровим. У 1979 року приїхав до Вінниці, де працював лікарем ортопедичного відділення обласного шпиталю для інвалідів Великої Вітчизняної війни (нині Вінницький обласний клінічний госпіталь ветеранів війни). У 1980 р. був призначений директором Вінницької філії Дніпропетровського НДІ відновлення і експертизи працездатності інвалідів, де відкрив три реабілітаційних відділення. Нині, незважаючи на вік, працює доцентом кафедри медичної реабілітації Вінницького соціально-економічного

інституту університету «Україна». На особистому рахунку декілька тисяч прооперованих людей. Встановив рекорд по подовженню кістки – 53 см.

Автор 5 винаходів, 40 раціоналізаторських пропозицій, понад 200 наукових праць з питань експериментальної і клінічної ортопедії та травматології, у т. ч. навчального посібника «Біомеханіка» (2012). Один із засновників громадської організації «Конгрес української інтелігенції Вінниччини», член національної Спілки журналістів, поет, лауреат премії імені Івана Богуна. Автор збірок «Роковини» (1992), «Зболені роки» (1995), «Знак патріота» (2000), «Від роду до роду» (2008), поем: «Степан Бандера» (2005), «Злочин віку (убивство Степана Бандери)» (2007), «Гетьман Мазепа» (2010), «Українці» (2011), «Зоря світанкова – у вічності Слова» (2013) [7, с. 131].

2 жовтня 1938 року в селі Дзигівка народився **Аркадій Йосипович Варшавський**, стоматолог, доктор медичних наук, професор, дійсний член Російської академії природничих наук. Закінчив Московський медичний стоматологічний інститут (1960). Працює завідувачем кафедри клінічної стоматології та щелепно-лицьової хірургії № 1 Ярославського державного медичного інституту (РФ). Автор понад 150 наукових праць з актуальних питань хірургічної стоматології. Основні напрямки наукової діяльності в галузі травм і пухлин обличчя й шиї, слинних залоз, відновлювальної хірургії обличчя. Нагороджений знаком «Отличник здравоохранения» [8].

З Ямполем пов'язане ім'я **Миколи Васильовича Оводова**, лікаря, міського голови Вінниці (1899–1917). Микола Оводов здобув медичну освіту в університеті Святого Володимира у Києві та був направлений в Подільську губернію. Департамент Подільського губернського управління 7 березня 1889 року призначив Миколу Оводова ямпільським міським лікарем. Уважний і турботливий фахівець швидко здобув визнання серед мешканців мальовничого Придністров'я. Лікар працював у Ямполі до квітня 1890 року [9, с. 3]. Цікаво зазначити, що цього літа у Вінниці розпочалися зйомки художньо-документального короткометражного фільму про Миколу Оводова [10, с. 24].

Почесним званням «Заслужений лікар Української РСР» відзначений П. Ф. Гаврилюк, головний лікар Клембівської дільничної лікарні.

Відданість професійному обов'язку, сумлінна професійна праця цих діячів може слугувати прикладом для сучасної генерації молодих лікарів та науковців.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Ожеховський Тадеуш // Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. словник / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 454–455.
2. Акаловська Віра Євгеніївна // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 229–230 : фот.
3. Гробман Елеазар Фішілевич // Архів ВНМУ, спр. №, 151, т. 1, арк. 302–324 : фот.
4. Полтавець Т. М. Кожухар Євген Митрофанович / Т. М. Полтавець // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13 : Киї-Кок. – С. 608 : фот. – Бібліогр.: в кінці ст.
5. Лайко Л. І. Булат Леонід Мойсейович / Л. І. Лайко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2004. – Т. 3 : Біо-Бя. – С. 573 : фот.
6. Мунтян Леонід Максимович : [некролог] // Вінниччина. – 2017. – 14 квіт. (№ 29). – С. 2 : фот.
7. 80 років від дня народження Василя Григоровича Берка // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2015 року : хронол. довід. / уклад.: О. Ю. Антонюк, Г. М. Авраменко. – Вінниця, 2014. – С. 131. – Бібліогр.: в кінці ст.
8. Варшавський Аркадій Йосифович [Електронний ресурс] // Ярославський державний медичний університет : [сайт] – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2nGE2G>. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду: 21.07.2018.
9. Лікар М. В. Оводов, міський голова Вінниці : рек. список літератури / ВНМУ ім. М. І. Пирогова, наукова бібліотека ; уклад. О. А. Юрчишина. – Вінниця, 2014. – 10 с.
10. Маковецька О. Мер-реформатор у кіно / О. Маковецька // Місто. – 2018. – 18 липня. – С. 24.